

Poznámka 1:

Generální inspektor Bw a jednotliví inspektoři jsou ve služebních vojenských záležitostech podřízeni přímo ministru obrany a ve správních záležitostech ministerstva jsou inspektoři podřízeni generálnímu inspektorovi Bw.

Poznámka 2:

V připravovaném cílovém modelu 1997 správních a řídicích struktur SMO se předpokládá zachování základních částí I. až III. bez podstatných změn. Dojde k redukci počtu funkcí až o jeden tisíc a tím i ke koncentraci některých úloh ministerstva. Některé méně významné úlohy mají být delegovány na nižší správní a velitelské stupně. Počty oddělení a referátů mají být také sníženy. Konkrétní počty nejsou ještě přesně stanoveny.

—MW—

PARLAMENTY VYSPĚLÝCH DEMOKRATICKÝCH STÁTŮ A VOJENSKÁ EKONOMIKA

Zákonodárné orgány státní moci ve vyspělých demokratických státech plní ve vojenskoekonomické oblasti specifické úkoly. Souvisí to s rozdělením pravomocí mezi různé složky státního aparátu v těchto státech - mezi výkonné, zákonodárné a soudní orgány moci. Ani v nově se vytvářejících státech, v Čechách i na Slovensku, nelze opomenout otázky související se způsoby parlamentní kontroly sektoru vojenské ekonomiky, postupy schvalování vojenských rozpočtů zákonodárnými sbory, složením parlamentních orgánů, které se touto problematikou zabývají, včetně jejich kompetencí. Proto redakce považovala za vhodné zařadit tuto redakčně upravenou Informační zprávu, zpracovanou prom. překladatelkou Hanou Škorpíkovou z Ústavu vědeckých informací, právě do tohoto mimořádného čísla Vojenských rozhledů.

Jak ukazují historické zkušenosti vyspělých zemí, je potřeba ústavního **rozdělení pravomocí při uplatňování státní moci ve vojenskoekonomické oblasti**, stejně jako v kterékoli jiné oblasti života společnosti, objektivně nutná. Tzn. že funkce jsou v podstatě rozděleny mezi jednotlivé státní orgány moci, kterým je přiznáno právo poměrně samostatně rozhodovat při uplatňování svých pravomocí, že každý orgán má možnost postavit svůj názor proti rozhodnutí jiného orgánu. Praxe uvedených zemí svědčí o tom, že rozdělení pravomocí zpravidla nevede ani k dualismu nebo paralelnímu provádění státní činnosti, ani naopak k jejímu rozštěpení. Nejvyšší orgány státní moci se nacházejí v oblasti řízení ve vztahu těsné vzájemné závislosti a nikoli podřízenosti.

Úloha a rozsah vlivu zastupitelských orgánů na politiku v oblasti vojensko-

konomické činnosti jsou ve srovnání s výkonnou mocí značně zúženy zejména vzhledem k omezení výsadních práv parlamentů ústavami. Toto uspořádání má zjevně vážné důvody.

Parlament, jako volená státní instituce, je především svým složením velmi nestejnorodý, často je rozdělen na řadu stranických frakcí, zastupujících zájmy různých vrstev obyvatelstva, a do různé míry podléhá vlivu veřejného mínění. Objektivní specifika vojenské činnosti však spočívají v tom, že tato činnost vyžaduje zaručené zajištění poslušnosti, více či méně postupné uskutečňování vojenskoekonomického kursu v podmínkách jakékoli změny vládnoucí strany nebo koalice politických sil.

Historické zkušenosti mnoha zemí svědčí o tom, že **poslušnost politiky** a přijímání zásadních rozhodnutí v podstatě samy o sobě představují jeden z důležitých faktorů zachování národní bezpečnosti a stability rozvoje státu. Tento úkol může plnit centralizovaný aparát výkonné moci, schopný v důsledku jisté nepodmíněnosti svého postavení působit poměrně samostatně a pružně - především v souladu s měnící se mezinárodní vojenskopolitickou situací či finančně ekonomickou situací v zemi, a současně být formálně nezávislým na vlivu stran, veřejného mínění a jiných vnitropolitických sil.

Získáním mandátu důvěry parlamentu se vláda v určitém smyslu prohlašuje (vyjádřeno obrazně) za "hlasatele obecného zájmu" a na tomto základě řídí i oblast vojenské ekonomiky a přijímá nezbytná rozhodnutí. Ve státní právní doktríně vyspělých demokratických států se upevnil názor, že parlament jako celek nemá být výkonným orgánem moci, nýbrž kontrolovat činnost vládních orgánů, nemá organizovat obstrukci proti vládní politice, nýbrž rozumně ji kritizovat a pouze v krajním případě jí má odmítnout svou podporu.

Existují i některé další vážné důvody, které objektivně podmiňují omezenou (ve srovnání s výkonnou mocí) úlohu zastupitelských orgánů v oblasti vojenské ekonomiky. Jsou to např.:

- složitost četných vojenských a vojenskotechnických problémů, jejichž spolehlivá analýza vyžaduje často všestranné odborné znalosti,

- nezbytnost dodržování režimu utajení konkrétních informací (zvláště důležitých vojenských programů),

- přísné časové limity, během nichž se členové parlamentu musí seznámit se všemi informacemi a přijmout na jejich základě příslušné rozhodnutí aj.

Povýšení výkonných orgánů státní moci nad zákonodárné, ani síla a vliv vlády ve vojenskoekonomické oblasti neznamenaají, že parlament je odstaven od "vysoké politiky" a vůbec již ne, že parlamentní formy výkonu státní moci v této oblasti zcela chybí. Omezení vojenskoekonomických pravomocí parlamentu má ve všech vyspělých státech své hranice. Současně s obecnou tendencí omezit úlohu zastupitelských orgánů se však projevuje i jiná tendence, a to k postupné přestavbě činnosti parlamentů v oblasti obrany, k různorodosti forem a metod jejich práce a k nejrozmantějšímu strukturálním změnám.

Nejdůležitější práva zákonodárných orgánů moci, která se vztahují k rozhodování v oblasti vojenské ekonomiky, zahrnují vlastní vojenské, zahraničněpolitické a rozpočtové finanční pravomoci. Konkrétní složení všech těchto pravomocí se v jednotlivých zemích liší zejména významem a objemem. **K nejdůležitějším pravomocím zastupitelských orgánů** zpravidla patří vyhlášení války a míru, uzavírání mezinárodních dohod (ve formě rezolucí a ratifikace smluv), schvalování různých smluvních vztahů k cizím státům; potvrzování vedoucích pracovníků (někdy i jiných odpovědných pracovníků) vojenského resortu, kteří jsou povinni předkládat zprávy zákonodárným orgánům aj.

V Kongresu USA se např. vojenskoekonomickými otázkami zabývá asi sto komisí a subkomisí pracujících v Senátu i Sněmovně reprezentantů. Nejdůležitější z nich jsou **komise pro záležitosti ozbrojených sil a komise pro rozpočtové výdaje**, pracující v obou sněmovnách. Pro projednávání vojenského a celého federálního rozpočtu je charakteristické jednání o jeho ukazatelích v úzké souvislosti se samotnými programy. V době, kdy se komise pro záležitosti ozbrojených sil zabývají analýzou oprávněnosti vlády uskutečňovat vojenské

programy uvedené v návrhu federálního rozpočtu, komise pro rozpočtové výdaje projednávají a řeší otázky konkrétní výše finančních fondů vyčleněných na tyto programy.

Kongres USA má značné **vojenské finanční pravomoci**. Několikaměsíční proces projednávání a schvalování prezidentského návrhu vojenského rozpočtu je rozdělen do 22 etap, z nichž každá musí končit hlasováním. Obě sněmovny se aktivně podílejí na utváření rozpočtové a finanční politiky, a včetně stanovování výše příjmů, výdajů, rozpočtového salda a výše státního zadlužení. Mají právo nejen schvalovat návrhy rozpočtu, ale i jej revidovat a odmítnout rozpočtová doporučení prezidenta. Mohou do jednání zahrnovat nové programy, předkládat návrhy zákonů o změnách v daňových a jiných zdrojích příjmů.

V možnostech analýzy vojenského rozpočtu zůstával Kongres USA vždy poněkud pozadu za výkonnými orgány moci. V posledních letech však došlo k řadě změn. Byl vypracován nový postup projednávání a schvalování federálního rozpočtu v Kongresu. Ustaveny byly i nové rozpočtové komise a zvláštní **Rozpočtová správa Kongresu**, která je určitou protíváhou Administrativně rozpočtové správy výkonné moci. Tato opatření bezesporu posílila postavení americké zákonodárné moci v oblasti vojenských financí, avšak Kongresu se daří realizovat politiku poměrně nezávislou na administrativě pouze ve výjimečných případech. O tom svědčí i to, že v poválečném období Kongres převážně negativně využíval svých finančních pravomocí a pouze omezoval některé postupy prezidenta a neprojevoval pozitivní vstřícnou iniciativu. V důsledku toho byly při schvalování návrhu zákona o vojenských výdajích rozpočtové požadavky prezidenta v komisích Kongresu nejčastěji pouze "kosmeticky" sníženy - o 4 až 8 % celkové výše. Za posledních 15 let pouze dvakrát (v roce 1980 a 1981) zákonodárné orgány zvýšily vojenské výdaje žádané administrativou.

Zvláštní úlohu plní **komise Senátu pro záležitosti vlády a komise pro vládní operace Sněmovny reprezentantů**. Tyto komise projednávají zákonodárné dokumenty, kontrolují dodržování platných zákonů v kontraktech vládních resortů, provádějí jeho analýzu a vyhodnocení, připravují doporučení ke zdokonalení zákonů. Tato doporučení tvoří základ pro následné rozhodování a směrnice příslušných výkonných orgánů, včetně ministerstva obrany. V rámci komisí Kongresu existují zvláštní **subkomise**, které se zabývají přípravou rozsáhlých zpráv obsahujících vyhodnocení kontrolní finanční činnosti vládních orgánů. Na pravidelných zasedáních těchto podkomisí vystupují vysocí představitelé vojenských a jiných vládních institucí a různí experti. Závěry jejich vystoupení jsou zobecňovány.

Parlamentské západoevropských zemí a řešení vojenskoekonomických otázek

Ve vyspělých západoevropských zemích jsou pravomoci parlamentních komisí při projednávání a schvalování vojenských rozpočtů ještě více omezeny než v USA. Parlamentské těchto zemí nemají zpravidla právo rozpočtové iniciativy. To znamená, že ani jeden z členů zákonodárných orgánů nemůže předkládat návrhy nebo pozměňovací návrhy pro zvýšení nebo snížení navrhovaných vojenských výdajů nebo pro změnu daní, zvláště pokud by tyto pozměňovací návrhy měly za následek snížení rozpočtových zdrojů nebo by znamenaly pro stát dodatečné výdaje. Až na malé výjimky se vojenský rozpočet v podobě zákona schvaluje hlasováním nikoli po jednotlivých položkách, tedy podle oficiálních rozpočtových kategorií, vojenských programů nebo druhů činnosti, nýbrž po celých "oblastech" rozpočtu (někdy se schvalují pouze celkové částky největších rozpočtových položek).

Slabší parlamentní kontrola, zúženost kompetencí a finančních a rozpočtových pravomocí západoevropských parlamentů v oblasti vojenské ekonomiky nesnižují však jejich význam jako formálního účastníka celkového mechanismu přijímání četných důležitých rozhodnutí o vojenskoekonomických otázkách. Omezená práva parlamentu v těchto případech - jako dědictví historických národních tradic a zvyků - jsou důsledkem právních a politických omezení daných ústavami těchto zemí.

Podle výkladu odborníků západoevropských zemí pro otázky státní správy jsou omezená

práva jejich parlamentů v otázkách zahraniční a vojenské politiky objektivní nezbytností, v jejichž podmínkách především hlava státu a výkonné orgány nesou plnou odpovědnost za rozhodnutí v těchto oblastech. Jako určitá kompenzace za tato omezení jsou parlamentům ve srovnání s výkonnými orgány moci přiznávána práva širší zákonodárné aktivity v jiných oblastech, např. v oblasti vnitřní a sociální politiky, kde se předpokládá vyšší kompetentnost poslanců. V souladu s tímto stanoviskem je činnost parlamentu při projednávání vojenských a vojenskoekonomických otázek pouze jednou z forem vyjádření "státního přístupu" politických stran k celonárodním problémům, projevu vztahu stran k vládní politice, a nejdůležitějším prostředkem pro formulaci alternativního politického kursu.

■ Velká Británie

Ve Velké Británii ponechávají parlamentní předpisy zákonodárnou iniciativu v oblasti rozpočtových výdajů prakticky zcela na vládě. Horní sněmovna (sněmovna lordů) nemá vůbec žádná rozpočtová práva a rozpočtová práva dolní sněmovny (sněmovny poslanců) neumožňují členům anglických zákonodárných orgánů provádět velké změny ve vojenských programech. Výjimkou jsou případy, kdy člen parlamentu je současně členem vlády. Člen vlády má právo předkládat návrhy pro zvýšení nebo snížení rozpočtových výdajů, zavedených nových daní aj.

Komise dolní sněmovny pro otázky obrany může zasahovat pouze do nejobecnějších otázek vojenské politiky a vojenských programů, jako je např. dlouhodobé zabezpečení finančních zdrojů pro vojenské programy, analýza dodržování režimu utajení ve vojenských podnicích a zařízeních atd. Efektivnost použití prostředků vyčleněných na vojenské účely analyzuje **Komise pro státní účty**. V případech, kdy náklady na vývoj nového zbraňového systému převyšují 12 mil. GBP nebo když jsou celkové výdaje na výrobu vojenské techniky vyšší než 25 mil. GBP, je nutný souhlas ministerstva financí. Schválení ministerstvem financí je nezbytné i v případě jakéhokoli překročení limitu výdajů schválených zákonem.

Zvlášť rozsáhlé vojenské programy projednává **Komise pro výzbrojní politiku** (na její zasedání jsou zváni zástupci různých ministerstev a resortů), která všestranně vyhodnocuje průmyslové a jiné dopady přijímaných rozhodnutí o nákupech. Návrhy rozpočtů vojenských správ předkládá dolní sněmovně ministr obrany, který ji informuje o změnách ve vojenské politice a o perspektivách rozvoje technického vybavení ozbrojených sil. Dolní sněmovna hlasováním schvaluje celkovou částku vojenského rozpočtu. Následující schválení rozpočtu horní sněmovnou a jeho podpis královnou jsou zpravidla pouze formální záležitosti.

■ Francie

Francouzský parlament projednává a schvaluje jednak střednědobý program vojenské výstavby v zemi na 5 až 6 let, předkládaný vládou, jednak v rámci "zákona o vojenských programech" každoroční návrhy vojenských rozpočtů. Finanční a rozpočtové pravomoci obou komor parlamentu (Senát a Národní shromáždění) jsou přibližně stejné (jako v USA), avšak samotný rozpočtový proces je zcela pod kontrolou ministerstva hospodářství a financí. Výši návrhu celkových vojenských výdajů v podstatě stanovuje (po příslušných konzultacích s předsedou vlády) ministr hospodářství a financí, který je členem Rady obrany, jež se zabývá mj. i zpracováváním dlouhodobých (na 15 let) cílů vojenské politiky a příslušných finančních ukazatelů.

Otázky vojenské politiky, vojenského rozpočtu a jednotlivých vojenských programů jsou projednávány v **komisích pro otázky národní obrany a ozbrojených sil a ve finančních**

komisích, pracujících v obou komorách francouzského parlamentu. Členové těchto komisí mohou písemně i ústně adresovat ministrovi obrany otázky, které jsou předmětem jejich zájmu. Na základě povolení příslušných výkonných orgánů moci mohou k projednání vojenskopolitických a vojenskoekonomických problémů přizvat odpovědné představitele různých ministerstev, včetně vedoucích představitelů vojenského a zahraničněpolitického resortu. Na provedení analýzy jednotlivých zvláště složitých vojenskotechnických problémů mají členové francouzského parlamentu k dispozici určité finanční zdroje.

Vojenský rozpočet má formu přílohy ke státnímu rozpočtu. Celková částka vojenského rozpočtu se schvaluje hlasováním - nejprve v Národním shromáždění a pak v Senátu. Pokud Senát s předloženým návrhem nesouhlasí, rozpočet se vrací k novému projednání Národním shromáždění. Avšak takové případy byly v poválečném období pouze ojedinělé. Pokud návrh rozpočtu po opakovaném projednání nebyl v průběhu 70 dnů v obou komorách parlamentu schválen, pak v souladu se zákonem prezident svým výnosem prohlašuje předložený návrh rozpočtu za zákon (v tomto případě nabývá platnosti tzv. nařízený rozpočet).

Podle stanovených pravidel nesmí francouzské ministerstvo obrany převádět na další rok nevydané finanční prostředky z položky III vojenského rozpočtu (výdaje na platy a sociální dávky, stravování, provoz ozbrojených sil, pohonné hmoty a údržbu techniky). Výjimečně se povoluje převést na příští finanční rok nejvýše 10 % z celkové výše této položky. Pokud jde o výdaje přímo související s technickou modernizací ozbrojených sil (položka V. vojenského rozpočtu), mohou být v případě potřeby převáděny na další rok bez jakýchkoli omezení. Za kontrolu dodržování zákonů při vydávání státních prostředků v souladu s plánovanými cíli všech ministerstev a resortů, včetně ministerstva obrany, odpovídá (kromě jiných orgánů) parlamentní **Komise rozpočtových iniciativ**.

■ Spolková republika Německo

Než se na ministerstvu obrany SRN začne podrobně vypracovávat každoroční návrh vojenského rozpočtu, musí být stanovenou formou zaslána předběžná žádost ministerstvu financí, které ji prověřuje a schvaluje spolu se žádostmi jiných spolkových resortů a zařízení. **Parlamentní komise pro obranu a pro rozpočet** Spolkového sněmu (dolní sněmovna) a Spolkové rady (horní sněmovna) dostávají k projednání celkový návrh spolkového rozpočtu (včetně vojenského) až po jeho schválení spolkovým kabinetem ministrů, kde je koordinován s jinými rozpočty, přibližně půl roku před začátkem finančního roku.

Zákonodárné orgány přibližně 4 měsíce podrobně studují návrh vojenského rozpočtu u hlediska reálných potřeb ozbrojených sil SRN a perspektivních plánů jejich vyzbrojování. Tyto potřeby členové parlamentu předem znají, neboť jsou v souladu se zákonem povinně jednou ročně seznamování s hlavními směry vojenského plánování na základě tzv. Plánu Bundeswehru. (Tento plán využívá ministerstvo obrany jako základ pro sestavování každoročního návrh vojenského rozpočtu. Jsou v něm obsaženy informace týkající se zbraňových systémů, které mají být nakoupeny pro ozbrojené síly v nejbližší době.) To členům parlamentních komisí umožňuje prostudovat i jednotlivé vojenské programy z hlediska odůvodněnosti jejich zařazení do návrhu vojenského rozpočtu a přiměřenosti jejich zabezpečení finančními prostředky.

V průběhu projednávání vojenského rozpočtu parlamentem musí ministr obrany členům zákonodárných orgánů dokázat, že předkládaný návrh odpovídá vytyčeným cílům vojenské politiky jak v technologickém, tak v operačním smyslu, a že je současně dostatečně zdůvodněný z hlediska výše plánovaných výdajů.

Komise pro rozpočet má právo v případě nutnosti zmrazit část finančních fondů spolkových resortů. Povolení k obnovení jejich čerpání lze získat pouze po splnění řady podmínek.

Z rozhodnutí **komisí pro obranu** mohou být v návrhu vojenského rozpočtu provedeny určité změny. V tomto případě (stává se to výjimečně) se návrh vojenského rozpočtu předkládá ke druhému čtení Spolkovému sněmu po předběžném dobrozdání Spolkové rady a pak i ke třetímu čtení. Pokud Spolková rada nemá připomínky, pak se celkový návrh spolkového rozpočtu odesílá k podpisu prezidentovi. Po podpisu prezidenta vstupuje rozpočet v platnost jako zákon.

Po schválení vojenského rozpočtu se parlament dále podílí na kontrole uskutečňování programů technické modernizace ozbrojených sil. Příslušné parlamentní komise jsou ministerstvem obrany informovány o velkých vojenskotechnických projektech, které mají z hlediska vojenské politiky vysokou závažnost. Navíc všechny vojenské kontrakty, které svou hodnotou převyšují 50 mil. DEM, musí být před předáním firmám předběžně povoleny parlamentem.

Pracovní orgány parlamentů

V rozsáhlé činnosti zastupitelských orgánů státní moci vyspělých demokratických států plní důležité úkoly pracovní orgány parlamentu. Mají poskytovat členům zákonodárných orgánů faktické údaje, různé analytické informace a konzultace k otázkám obrany, připravovat metodické materiály a sledovat činnost parlamentních komisí.

■ Pracovní orgány parlamentu USA

V **USA** patří k pracovním orgánům, které mají značný význam pro oblast vojenské ekonomiky, především **Hlavní kontrolní a finanční správa (HKFS)**. Byla založena již v roce 1921 jako kontrolní a revizní orgán nezávislý na federální administrativě pro sledování správnosti a efektivního vydávání rozpočtových prostředků výkonnými resorty, včetně ministerstva obrany. Zákonem z roku 1974 se pravomoci této správy značně rozšířily. Do její funkční náplně od té doby patří mj. i analýza federálních programů.

V čele HKFS stojí **generální kontrolor USA**, jmenovaný na 15 let prezidentem a schválený Senátem. Úzce spolupracuje s hlavním finančním kontrolorem a se správou hlavního inspektora ministerstva obrany. Představitelé HKFS mohou být zváni na zasedání komisí Kongresu, aby jim v rámci svých kompetencí poskytli potřebné informace. K povinnostem generálního kontrolora USA patří poskytování konzultací komisí Kongresu nebo jeho jednotlivým členům, stanovování a zabezpečování jejich informačních potřeb.

Na žádost komor a komisí Kongresu nebo jeho jednotlivých členů může HKFS provádět:

- ▲ vyhodnocení výslednosti státních programů a činnosti federálních resortů,
 - ▲ zajišťovat provedení speciálního vyšetřování a prověrek zdůvodněnosti cen vojenské produkce,
 - ▲ kontrolní analýzy finančních a ekonomických aspektů kontraktů ministerstva obrany.
- Inspektoři HKFS provádějí také samostatnou výběrovou kontrolu kontraktů nebo práci revizorů ministerstva obrany a ministerstev druhů ozbrojených sil. Jednotlivé kontroly probíhají koordinovaně s vyšetřovacími orgány ministerstva spravedlnosti a příslušnými službami ministerstva obrany a ministerstev druhů ozbrojených sil, které mají potřebné pravomoci.

Výsledkem každé analýzy je zpráva generálního kontrolora, která obsahuje zpravidla doporučení ke zvýšení účinnosti práce výkonného aparátu. Každoročně HKFS připravuje více než tisíc takových zpráv různého rozsahu a obsahu. V souladu se zákonem jsou vedoucí představitelé resortů, o nichž se ve zprávě hovoří, povinni předkládat Kongresu písemné zprávy o opatřeních přijatých pro splnění příslušných doporučení. Kromě toho experti HKFS pečlivě analyzují hlášení předkládaná finančními inspektory ministerstva obrany, aby zjistili

odchylky od stanovených zásad finanční kontroly. Vedení HKFS má právo rozhodnout o konečném řešení ve prospěch ministerstva obrany, které je informováno o výši náhrady předepsané firmě, která se v kontraktu dopustila neoprávněného zvýšení cen.

Podle zjištění expertů HKFS jsou každoroční úspory rozpočtových prostředků v důsledku odstranění různých nedostatků, odhalených během kontroly finanční činnosti, značně vysoké. Převyšují údajně přibližně desetinásobně rozpočet HKFS.

Dalším významným pracovním orgánem Kongresu USA je **Rozpočtová správa Kongresu**. Je podřízena rozpočtovým komisím Kongresu, které v rozpočtovém procesu zaujímají klíčové postavení. Uvedená správa zabezpečuje činnost rozpočtových komisí, provádí analýzu rozpočtových materiálů, připravuje bilanci plánovaných příjmů a výdajů a návrhy rozpočtových zákonodárných dokumentů.

Mezi pracovní orgány patří i **Správa pro zkoumání dopadů vědeckotechnické činnosti a Rada pro rozpočtové normy**. První poskytuje Kongresu informace o vlivu vědeckotechnické činnosti na přírodu, společnost, ekonomiku a politiku, vyhodnocuje výslednost vývoje, výzkumu i zkoušek nové techniky a výdaje na ní, analyzuje způsoby a metody širšího využití výsledků vědeckotechnické činnosti. Druhá se zabývá vypracováním zásad unifikace účetnictví a finančního výkaznictví pro dodavatele plnicí vládní objednávky.

■ Pracovní orgány parlamentů Francie, Velké Británie a SRN

Ve vyspělých demokratických státech západní Evropy jsou až na malé odlišnosti pracovní orgány parlamentů stejné jako v Kongresu USA.

Ve **Francii** se odhalováním rozpočtových a finančních přestupků zabývá **Nejvyšší účetní dvůr** - jedna z nejstarších státních institucí v zemi. Nejvyšší účetní dvůr je mj. soudním orgánem, pověřeným funkcemi předběžné, průběžné i následné kontroly. Pracují v něm převážně finanční odborníci, kteří provádějí systematickou kontrolu všech finančních operací, jednorázové prověrky finančních účtů vojenských dodavatelů, analyzují finanční a hospodářské výkazy vojenských nákupních orgánů, ceny vojenské produkce atd. Mají právo samostatně s konečnou platností rozhodovat o vyšetřování, o předepsání náhrad a předání k soudu. Jejich rozhodnutí nemohou být zrušena žádnými jinými orgány. Informace o zjištěném porušení finanční kázně se formou oficiálního dopisu zasílá ministři obrany, který je povinen v souladu se zákonem na něj do tří měsíců odpovědět.

Ve **Velké Británii** plní funkce kontrolního a rozpočtového finančního orgánu parlamentu **Národní kontrolní a revizní správa (NKRS)**. Vznikla na základě zákona z roku 1983 namísto dřívějšího Departmentu pro finance a revizi. Uvedený zákon posílil celkovou finanční a operačně hospodářskou nezávislost tohoto orgánu na vládě a nastolil těsnější vztahy mezi generálním kontrolorem-revizorem, který stojí v jejím čele, a parlamentem. V současné době generální kontrolor-revizor vystupuje jako "úřední osoba" sněmovny poslanců.

Hlavní funkce NKRS se v mnohém shodují s výše uvedenými úkoly Hlavní kontrolní a finanční správy USA. Její aparát shromažďuje potřebné informace, v případě potřeby je předává parlamentu a poskytuje mu konzultace ke všem aspektům finanční činnosti vládních resortů. Kromě toho NKRS kontroluje dodržování rozpočtové a finanční kázně, prověřuje, zda činnosti dodavatelů a hlavní správy pro vojenské nákupy ministerstva obrany odpovídají schváleným zákonům, zda jsou správně vydávány přidělené prostředky. Připomínky a návrhy správy jsou předávány vedoucím představitelům ministerstva obrany. V případech, kdy se revizoři domnívají, že opatření přijímaná ministerstvem obrany jsou pro nápravu odhalených nesrovnalostí nedostatečná, informují o vzniklé situaci parlament prostřednictvím generálního kontrolora-revizora. Činnost NKRS doplňuje funkce jiného důležitého kontrolního orgánu parlamentu - **Výboru pro státní operace**. Do jeho kompetence patří konkrétní analýza majetkových otázek, řešení různých finančních problémů, a také otázky efektivnosti využití vojenských výdajů.

Ve **Spolkové republice Německo** je kontrolou plnění vojenského rozpočtu a vojenských objednávek pověřen **Spolkový účetní úřad** při Spolkovém sněmu.

Ve vyspělých demokratických státech má v oblasti vojenské ekonomiky parlament a jeho pracovní orgán (při zachování hlavní úlohy výkonných orgánů státní moci) svůj význam. Má právo formálně schvalovat, kontrolovat a upravovat vojenskopolitická a vojenskoekonomická opatření vlády a v krajním případě jim i odmítnout podporu.

-RH-

GLOBALNÍ STRATEGICKÝ POHLED: NOVÁ ÉRA KONFLIKTŮ

V květnu letošního roku vyšel v britském časopise *Defense and Foreign Affairs Strategic Policy* článek **Globální strategický pohled: nová éra konfliktů** od autora **Gregory Copleye**. I když se na první pohled jeví, že tento příspěvek do mimořádného čísla nepatří, tak po hlubším zvážení redakce dospěla k názoru, že by mohl napomoci doplnit potřebné informace. Příspěvek je redakčně upraven a zkrácen.

Nekontrolovaná nestabilita a nezákonnost v mnoha oblastech, podporovaná a usnadňovaná bezprecedentním proudem zbraní, slibuje desetiletí krizí. Mnohé z nástrojů, které by měly krotit chaos, jako mezinárodní obranné dohody, obranné rozpočty a cílevědomá obranná politika, se buď rozpadly, nebo ztratily svůj význam, nebo jsou jinak špatně uzpůsobeny k tomu, aby mohly čelit krizím.

Existuje všeobecné pochopení, že započala nová éra, když se v minulých létech rozpadla bipolární struktura světa. Avšak úleva, že nyní nemůže nastat globální jaderný konflikt, vyvolala rozšířený názor, že mezinárodní bezpečnost již nevyžaduje pozornost.

Spojené státy americké zůstaly jedinou supermocností. Mají nesrovnatelnou vojenskou a ekonomickou převahu nad všemi ostatními národy a dokonce nad skupinami národů. To však neznamená, že jsou Spojené státy americké nezranitelné ekonomickými nebo politickými obtížemi. Avšak přesto jsou Spojené státy americké izolovány od většiny světa svou skutečnou mocí.

Je v povaze lidí, že se seskupují do skupin, společností a národů. Je přirozené, že skupiny nabývají sílu z dynamiky sdružování a procesem své disimilace jakožt asimilace.

Jinými slovy, pro globální společenství bude nemožné udržet samo sebe v jednotné, harmonické rodině. Je skutečností, že Čínská lidová republika je nyní schopna zahájit